

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

**Кафедра методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного
мистецтва та дизайну**

**СИЛАБУС
ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«Критика та аналіз творів мистецтва»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Середня освіта (Образотворче мистецтво)»

Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Спеціалізація: 014.12 (Образотворче мистецтво)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 5

від «15» січня 2025 р.

1. Загальна інформація		
Назва освітнього компонента		Критика та аналіз творів мистецтва
Викладач (-і)		Дяків Марія Володимирівна
Контактний телефон Викладача		+38 0679586553
Е-mail викладача		mariia.dyakiv@pnu.edu.ua
Формат освітнього компонента		офлайн/онлайн
Обсяг освітнього компонента		3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання		https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації		Четвер, 15.00-16.00
2. Анотація до освітнього компонента		
<p>Освітній компонент «Критика та аналіз творів мистецтва» спрямований на розвиток здібностей у здобувачів вищої освіти до критичного аналізу художніх явищ, процесів формотворення в мистецтві, виявлення прикметних художніх ознак твору мистецтва. Художня критика є елементом мистецтвознавчої науки, спрямована на аналіз мистецького твору методом розкриття його змісту. Аналіз як метод наукового пізнання передбачає виділення окремих структурних частин твору та їх якостей, з метою дослідження їх художніх особливостей. Метод аналізу потребує певних знань з дотичних мистецьких дисциплін, таких як історія мистецтва, художня культура, композиція, кольорознавство тощо. Освітній компонент «Критика та аналіз творів мистецтва» призначений для молодих дослідників, які проводять наукові розвідки, щоб сприяти кращому розумінню процесу сприймання та в подальшому аналізу художніх творів.</p>		
3. Мета та цілі освітнього компонента		
<p>Мета вивчення курсу «Критика та аналіз творів мистецтва» полягає у оволодінні вміннями аналізу творів мистецтва для практично-професійної діяльності художника-педагога і використання навик критичного аналізу при роботі з учнями.</p> <p>Згідно тематичних завдань визначені основні цілі, а саме: здійснення поглибленого аналізу і оцінку творів мистецтва на основі історичного контексту, з огляду на змістовність твору мистецтва, на естетичну виразність стилістики, на технічні та художні ознаки.</p> <p>Студенту слід вивчати художні особливості творів образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та дизайну; історико-культурні фактори формування того чи іншого твору мистецтва; наукову термінологію; етапи проведення наукового аналізу твору мистецтва; методичні підходи до проведення аналізу. А також основними цілями є: вміння організувати проведення спостережень за художнім явищем чи твором; сенсорно сприймати мистецькі твори відносно стильового періоду та художніх особливостей; логічно проводити художню критику та аналіз твору мистецтва; обирати ціннісний матеріал для проведення художньої критики та аналізу творів мистецтва; аналізувати мистецькі явища та окремі твори; висувати гіпотези при аналізі мистецького явища та твору мистецтва; вміти формулювати висновки відносно проведеного аналізу.</p>		
4. Програмні компетентності та результати навчання		
<p>Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності (ЗК) ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні</p>		

технології у

професійній діяльності.

ЗК3. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.

ЗК4. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.

ЗК6. Здатність розробляти та презентувати освітні проекти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети.

ЗК7. Здатність здійснювати науково-педагогічні дослідження на засадах академічної доброчесності, прогнозувати та презентувати їх результати.

Фахові компетентності спільні для всіх предметних спеціальностей

ФК1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.

ФК5. Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації учнів до саморозвитку, спрямовувати їх

на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку.

ФК 8. Здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

Компетентності для предметної спеціальності 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво)

ПК1. Здатність усвідомлювати проблеми становлення й розвитку класичного і сучасного образотворчого мистецтва та педагогічної теорії і практики його навчання.

ПК2. Здатність аналізувати, критично осмислювати, знаходити й розв'язувати протиріччя в художньо-творчих процесах та мистецько-освітніх явищах.

ПК3. Здатність до теоретичних та експериментальних наукових пошуків у галузі образотворчого мистецтва та художньої педагогіки.

ПК5. Здатність поповнювати фаховий запас спеціальних мистецтвознавчих та психолого-педагогічних знань.

ПК8. Здатність толерантно взаємодіяти в системі мистецько-освітньої комунікації, в тому числі на засадах інклюзії.

Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей

РН1. Демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності) у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області.

РН4. Формулює наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструє навички їх критичного аналізу, генерує нові ідеї, аргументує можливі шляхи їх вирішення та критично оцінює їх спроможність.

РН5. Описує методіку розробки освітніх проектів, пояснює зміст та призначення їх етапів, аналізує спроможність управління процесом їх впровадження, прогнозує очікувані результати.

РН6. Визначає і характеризує основні принципи, закони та методіки науково-педагогічних досліджень; описує апарат науково-педагогічного дослідження, демонструє навички презентації результатів науково-педагогічного дослідження.

РН7. Визначає, аналізує та характеризує педагогічні інновації, демонструє вміння їх практичного застосування у професійній діяльності.

РН9. Демонструє уміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання.

РН14. Демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її в учнів.

Програмні результати навчання для предметної спеціальності 014.12. Середня освіта (Образотворче мистецтво) (ПРН)

ПРН2. Орієнтується на художньо-естетичні цінності різних видів і жанрів класичного і сучасного образотворчого мистецтва.

ПРН3. Аналізує й узагальнює історичні віхи становлення й розвитку образотворчого мистецтва

в його видовому, жанровому та стилістичному розмаїтті.
 ПРН4. Знає і використовує термінологію образотворчого мистецтва в академічно-творчій, науково-дослідній та художньо-педагогічній діяльності.
 ПРН5. Забезпечує наступність образотворчих і художньо-педагогічних традицій та інновацій.
 ПРН8. Визначає актуальні мистецтвознавчі і художньо-педагогічні проблеми та використовує відповідні наукові методи їх розв'язання.
 ПРН9. Знаходить, систематизує, аналізує й опрацьовує наявну навчальну і наукову інформацію з образотворчого мистецтва й споріднених галузей знань та створює наукові тексти мистецтвознавчого, художньо-дидактичного і мистецько-освітнього змісту державною й іноземною мовами.

5. Організація навчання

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	20
Практична робота	10
Самостійна робота	60

Ознаки освітнього компонента			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
3	014 «Середня освіта»	2	вибірковий

Тематика освітнього компонента

Тема	кількість год.		
	лекції	практичні заняття	сам. роб.
Тема 1. Розвиток художньої критики та аналізу в історичному контексті.	4		
Тема 2. Соціальна місія науки у сучасних умовах. Пошук та обробка первинної інформації в засобах масової інформації.	4		
Тема 3. Види та етапи дослідження твору мистецтва.	2		
Тема 4. Опис – початковий метод дослідження твору мистецтва.	2		10
Тема 5. Аналіз – другий етап пізнання структурних частин твору мистецтва.	2		10
Тема 6. Інтерпретація - тлумачення смислової сторони твору на різних рівнях.	2		10
Тема 7. Особливості аналізу творів образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та дизайну.	2		5
Тема 8. Компаративний та семантичний аналіз мистецьких явищ.	2		
Тема 9. Опис та аналіз живописних творів. Письмова доповідь. Електронна презентація.		2	5
Тема 10. Опис та аналіз графічних творів. Письмова доповідь. Електронна презентація.		2	5
Тема 11. Опис та аналіз творів скульптури. Письмова доповідь. Електронна презентація.		2	5
Тема 12. Опис та аналіз виробів кераміки. Письмова доповідь. Електронна презентація.		2	5

Тема 13. Опис та аналіз виробів ювелірного мистецтва. Письмова доповідь. Електронна презентація.		2	5
---	--	---	---

6. Система оцінювання освітнього компонента

<p>Загальна система оцінювання освітнього компонента</p>	<p>Структура розподілу балів передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - конспектування лекцій та опрацювання літератури 5 балів; - виконання чотирьох доповідей – по 10 балів кожна (в сукупності – 40 балів); - виконання реферату – 10 балів; - виконання самостійної роботи – збір матеріалу, опрацювання літератури до практичних та лекційних занять 25 балів; - проходження тестувань – 5 балів; - проходження контрольної роботи – 10 балів. <table border="1" data-bbox="603 607 1497 1265"> <thead> <tr> <th colspan="4">Шкали оцінювання</th> </tr> <tr> <th>Університетська</th> <th colspan="2">Національна</th> <th>Шкала ECTS</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90 – 100</td> <td>5</td> <td>Відмінно</td> <td>A</td> </tr> <tr> <td>80 – 89</td> <td rowspan="2">4</td> <td rowspan="2">Добре</td> <td>B</td> </tr> <tr> <td>70 – 79</td> <td>C</td> </tr> <tr> <td>60 – 69</td> <td rowspan="2">3</td> <td rowspan="2">Задовільно</td> <td>D</td> </tr> <tr> <td>50 – 59</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>26 – 49</td> <td>2</td> <td>Незадовільно (з можливістю повторного складання)</td> <td>FX</td> </tr> <tr> <td>1 – 25</td> <td>0</td> <td>Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)</td> <td>F</td> </tr> </tbody> </table>	Шкали оцінювання				Університетська	Національна		Шкала ECTS	90 – 100	5	Відмінно	A	80 – 89	4	Добре	B	70 – 79	C	60 – 69	3	Задовільно	D	50 – 59	E	26 – 49	2	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX	1 – 25	0	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F
Шкали оцінювання																																	
Університетська	Національна		Шкала ECTS																														
90 – 100	5	Відмінно	A																														
80 – 89	4	Добре	B																														
70 – 79			C																														
60 – 69	3	Задовільно	D																														
50 – 59			E																														
26 – 49	2	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX																														
1 – 25	0	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F																														
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Виконання письмової роботи передбачає дотримання вимог виконання, написання та термінів подачі письмових завдань запланованих для освітнього компоненту:</p> <p>Реферат - вид письмової роботи, який виконується студентом під керівництвом викладача та направлений на розкриття теми, що вимагає: виявлення розуміння сутності понять і термінів; вміння структурувати основні принципи та методи дослідження; знання теоретичних засад, завдань, методів.</p> <p>Доповідь – наукове повідомлення, яке виконується студентом для розкриття предмету дослідження, для якого проводить збір матеріалу, застосовує методи наукового дослідження, аналізує художні та педагогічні характеристики тощо.</p> <p>Тестування – розроблені згідно предмету освітнього компоненту завдання для контролю знань та засвоєння вивченого матеріалу.</p> <p>Контрольна робота – форма визначення оперативної інформації про рівень засвоєння теоретичних знань і практичних навичок.</p> <p>Оцінювання письмових робіт проводиться згідно шкали оцінювання:</p> <p>A (відмінно) - виконання завдання згідно тематики та поставлених вимог з дотриманням ґрунтовного аналізу досліджуваної проблематики та виявленням авторських умовиводів, гіпотез, припущень тощо - 5 (відмінно) - 90-100 балів;</p> <p>B (дуже добре) – виконання завдання вище середнього рівня із незначними помилками - 4 (дуже добре) - 80-89 балів;</p> <p>C (добре) – виконання завдання із значною кількістю помилок але з</p>																																

	<p>достатнім рівнем якості роботи в цілому - 4 (добре) - 65-79; D (задовільно) – виконане завдання частково відповідає поставленим вимогам та немає авторського рішення - 3 (задовільно) – 55-64; E (достатньо) – виконане завдання умовне, не опрацьовані головні вимоги, є реплікою чужих робіт - 3 (достатньо) - 50-54; FX (незадовільно) – не виконано основні вимоги до роботи, потребує доопрацювання на всіх етапах - 2 (незадовільно) - 35-49; F (неприйнятно) – завдання на початковому етапі, найнижча якість виконання - 2 (неприйнятно) - 1-34.</p>
Практичні заняття	<p>Практичні завдання пов'язані з лекційним матеріалом та дозволяють розпрацьовувати авторські ідеї, умовиводи, наукові поняття. Практичні заняття – це підготовка до виконання письмових робіт (реферат, доповіді, анкетування-опитування): вибір теми, з'ясування етапів роботи, розробка методології виконання, розробка плану, виконання конкретних завдань тощо. Практичні роботи оцінюються за результатом виконаних завдань і відповідають загальній шкалі оцінювання та її рівням.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Виконання 50 % завдань. Виконання контрольної, тестових робіт та поточних завдань.</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма контролю – залік; Форма здачі – письмова, виконання завдань. Підсумковий контроль у вигляді заліку проводиться у формі виконання письмових завдань. Залік оцінюється згідно шкали оцінювання з урахуванням рівня підготовки студента, його володіння матеріалом, рівню виконаних завдань, вмінням презентувати результати вивчення освітнього компоненту.</p>

7. Політика освітнього компонента

1. Викладання курсу та взаємодія із здобувачем вищої освіти ґрунтуються на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням

<https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

2. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.).

3. Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 417 від 03 липня 2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>.

4. Неформальна освіта зраховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Аналіз творів мистецтва: методичні рекомендації до практичних занять для студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» / розроб.: І. Міщенко. Київ. 2017. 32 с.
2. Кириченко О. Міждисциплінарний підхід до аналізу художніх творів у навчальному процесі майбутніх учителів образотворчого мистецтва (до постановки проблеми) // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер.: Педагогічні науки. 2015. Вип. 139. С. 69-74.
3. Клековкін О. Ю. Мистецтво: Методологія дослідження: Методичний посібник / Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України. Київ: Фенікс, 2017. 144 с.
4. Криволапов М. О. Про мистецтво та художню критику України ХХ століття: Вибрані статті різних років. Книга перша: Формування та розвиток національної мистецької школи і мистецтвознавчої науки в Україні ХХ століття/ Інститут проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України. Київ: Видавничий дім А+С, 2006. 268 с.: іл.
5. Ляшенко О. Д. Художня інтерпретація творів мистецтв в теорії та практиці наукового аналізу // Неперервна музична освіта: теорія і методика. С. 58 – 63.
6. Плазовська М. В. аналіз творів мистецтва студентами як чинник активізації їх комунікації. // Науковий часопис НПУ імені П. Драгоманова. Серія 17: Теорія і практика навчання і виховання. С. 123 – 127.
7. Стрітьєвич Т. Особливості художнього сприйняття на заняттях з образотворчого мистецтва // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Вип. 103. С. 284 – 290.
8. Традиційне і особистісне у мистецтві. Колективне дослідження за матеріалами Четвертих Гончарівських читань / відп. ред. М. Селівачов. Київ: УЦНК Музей Івана Гончара, 2002. 423 с.: іл.
9. Яремків М., Кругляк О. Мистецтво: види, жанри. Словник-довідник образотворчих термінів. Тернопіль: Підручники і посібники, 2010. 80 с.

Додаткова література:

1. Бренюк А. Г. Основи аналізу творів живопису для студентів художніх спеціальностей // Педагогічна освіта: теорія і практика. 2023. Випуск 34. С. 188 – 200.
2. Кара-Васильєва Т. В. Сучасне українське мистецтвознавство: новий погляд, переосмислення та наукова координація (за матеріалами наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 18 червня 2014 р.). Вісник Національної академії наук України. 2014. № 8. С. 33–39.
3. Колоянова О. Інтерпретація твору образотворчого мистецтва як особливий вид діяльності педагога-художника // Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2013. № 8 (Ч. 1). С. 71 – 76.
4. Русаков С. С. Еволюція мистецької періодики ХІХ ст. як передумови культурологічних змін арт ринку // Культурологічний альманах. 2022. Вип. 3. С. 290 – 297.
5. Смоляр О. Концептуальний аналіз творів монументально-декоративного мистецтва в дизайні інтер'єрів готелів Києва 1950–1980-х років // Народознавчі зошити. 2017. № 4 (136). С. 977 – 982.

Викладач: Дяків Марія Володимирівна,

доцент кафедри методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та дизайну